

LUNDS
UNIVERSITET

Bättre planering krävs om EU ska nå energimål

EU har som målsättning att andelen förnybar energi år 2020 ska uppgå till 20%. Samtidigt ska utsläppen av växthusgaser minska till 20% under 1990 års nivå. Men är dagens europeiska bioenergiinitiativ tillräckligt konsekventa och sammanhållna för att dessa mål ska kunna nås? Niina Kautto är forskare vid Internationella miljöinstitutet vid Lunds universitet.

– Så som de ser ut idag är det osannolikt, säger hon.

En viktig förutsättning för att de europeiska målen ska kunna nås är nämligen att användningen av biomassa för energiändamål ökar kraftigt. Konkurrensen om biomassa förväntas dock bli hög i framtiden, eftersom biomassa används vid tillverkningen av många olika produkter, däribland mat, djurfoder och olika typer av material. Samtidigt är planeringen av biomassaanvändningen undermålig menar Niina Kautto.

– Det finns ett stort gap mellan vad som idag finns med i staters och regioners biomassaplaner och vad som egentligen borde finnas där om man vill nå de uppsatta målen.

Niina Kautto har studerat planer och processer som berör användningen av biomassa för energiändamål i elva länder och elva regioner inom EU, däribland Sverige och Dalarna. Planerna har utvecklats delvis som en följd av den aktionsplan för biomassaanvändning som EU upprättade år 2005, och vars syfte var att stimulera till ökad biomassaanvändning för just energiändamål.

Hennes forskning visar att några av de viktigaste bristerna i planerna är att det ofta saknas högkvalitativa uppskattningar av dagens användning och att biomassaresursen inte har beräknats på ett sådant sätt att siffrorna är jämförbara med varandra. I många fall är det också oklart hur de nationella och regionala målen bidrar till att de europeiska målen nås. En annan svag punkt i planerna är uppföljningen och utvärderingen av om planen var effektiv och resulterade i att de mål som hade satts upp nåddes.

– Det kan tyckas logiskt att en utvärdering alltid borde ske, men faktum är att uppföljningen ofta är otillräcklig, säger Niina Kautto.

Hon föreslår en rad åtgärder för att förbättra planerna och de processer som omgärdar dem.

– Egentligen handlar det om en enkel så kallad "quality management cycle", det vill säga om att ha ett strukturerat tillvägagångssätt, säger Niina Kautto.

Det innebär i enkla ordalag att man utgår från en vision. Utifrån denna analyseras sedan de externa och interna faktorer som kan påverka visionen och en målsättning formuleras. En strategi eller plan för hur målsättningen ska kunna nås utarbetas och planen implementeras. Därefter sker en utvärdering. Med utgångspunkt i resultatet från utvärderingen påbörjas sedan processen på nytt och planer och strategier justeras så att möjligheterna att nå målsättningen ökar.

En annan viktig åtgärd för att förbättra planerna är att inkludera och systematiskt utvärdera hur användningen av biomassa för energiändamål påverkar andra möjliga användningsområden för biomassan. Det är något som idag saknas i de planer som Niina Kautto har gått igenom. Dessutom bör så många olika intressenter som möjligt inkluderas i arbetet, och det bör ske en kontinuerlig kommunikation mellan aktörer på olika nivåer, såsom kommuner, regioner och stater, menar Niina Kautto.

– Även om det kan kännas tidsödande är det oftast värt besväret eftersom en bra process där alla känner sig delaktiga leder till en ökad förståelse och då blir det betydligt lättare att sedan implementera planen.

Sedan Niina Kautto började sitt arbete har ett nytt EU-direktiv kring förnybar energi formulerats. Direktivet innebär att alla EU-länder nu måste planera inte bara sin biomassaanvändning utan all användning av förnybar energi.

– Men många av grundproblemen är desamma. Så även här kan mina rekommendationer komma till nytta, säger Niina Kautto.

Niina Kautto disputerade nyligen på en avhandling med titeln "Towards more coherent and sustainable biomass policy: Examining European biomass-to-energy planning". Hon kan nås på telefonnummer: 0737-680178 och på e-mail: Niina.Kautto@iiee.lu.se

Ulrika Jönsson Belyazid, Kommunikatör Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet

Tel: 046-2229796, E-post: ulrika.jonsson_belyazid@cec.lu.se